

ZIKINAK JANGO GAITU

Gure Erriko ibaiak izen txarra dute, or-zear, mundu zabalean. Oriako ibaiak ote Europa'ko zikiñena... Oriak, bere izenak dionez, ez zan leenago ere zuria izango. Or dezute, ordea, Urrumea ibaia, izenez ur-meedun ibaia. Nun ditu ur mee oiek? Meeak izango zan izokiz eta amorrañez beteta zegoanean; baiña, gaurko egunez Santa Katalina zubiaren azpitik pasatzen diran urak lodiak dituzu, zikiñak lodituta...

Urola k ere ura garbia izango zuan Ekain 'eko leize-marrazkiak agertzen dutenez: antxe daukazute, zaldi artean, izoki (salmon) eder-eder bat marraztuta. Gaurko egunez, ordea, Oriak baiño oriago etorri oi da tarteka.

* * *

Deba'ko angulak pamatuak ziran Bilbao'ko azoketan. Angulak, lupiñak, iskirak... Zer, ez? Ibai-azpia orlegia zan, itsasoko belarren birtutez, iskiren gordeleku. Orain, berriz, azpia du ibaiak beltza, makina-oli-goaren beltza...

Iskirarik ez da urte guztian agertzen, aleka ez-bada; angulak, sartu sartzen dira; baiña, barruan gizendu bearean melartu egiten dira, flakatu, ezer-eztu...

Deba'ko kaian bale-ontziak ugari azpaldi artan eta arrantza oparoak; gerora bi mastako goleta -"pleite-roak"; ondoren, Juanito "kiskilleroa"... Gaur, ezer ez. Ez arrantzarik, ez pleiterorik, ez "kiskillerorik". Emen ez itxasotik eta ez ibaitik, emen ez da iñor bizi.

Zikiñak jan gaitu.

Negu onetan gertatu zana esango dizut. Ona: Osintxu'tik 300 estereo piñata Deba'ko ondartzaraiño etorriak. Ori, Osintxu'tik bakarrik. Kontuak atera zer zikeri etorriko zan itsaso-ertzeraiño...

Aizeari buruz, berriz, Bilbo'ko inguruak "betikoa du fama, ondo merezia". Izena eta izana, biak ditu. Baiña, Donostia bera ere, bada zer-edo-zer. "Tacita de plata" izana ba da, gaurko egunez, aizea geldixamar dagoanean, izaten du berak ere ederra ez dan zikin-txapela gaiñean. Inguruak bialtzen diona. Egun geldo oietako batean Euskalerrira'ri jira-bira bat ematen ba diozu, ikusiko dituzu zikiñezko odeiak nun-nai.

Bilbo'ko inguru guztia alde batera utzita, Durango'n, Azpeitia'n, Zumarraga'n, Beasain'en... Ez da zirikiturik libratzen.

,

Aizea eta ura.
Biak berez garbiak. Bear-bearrezkoak.
Gurean, biak zikiñ.

Zikiña dariola agertzen zaigu Euskalerrira. Zergaitik, ote? Badirudi dirua eta diru-irabazia besterik ez degula begien aurrean izan. Begiak, dirutik beera. Aspaldiko kanta-zaarra degu au:

Txintxin, txintxin
diruaren otsa;
orrek ematen dio,
maitia,
biotzian poxa...

Dirua berez zikiña izaki eta zikiña sortzen berez bere inguruan. Aberasten ari geran neurrian joan gera zikitzen.

Azaletik bakarrik? Azalekoa ez ote da barruko zikiñaren neurri?

Atomiko-kutsadura bakar-bakarrik palta zaigu Euskalerrira'n.

Euskalerrira nereak
ezin zaitut maite;
baiña, nun biziko naiz
zugandik aparte...

Azkenik, zer gertatu baar ote du gure artean? Gorp-tz eta anima geude zikiñ. Barruko okerkeritik sortzen zaigu kanpoko zikiña. Anima uzteldu ote zaigu? Odol ixurtze, lapurretak era guztietakoak, indarkeriak, izorkeria, gezurra... gure gizartean ugari.

Beti bezela?
Sekulako aiña.
Geroz eta areago
Nora goaz?

A. ARRINDA